

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdamova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQRISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQUVISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoligova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (ABC) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (TC) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliyа Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	

XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODELI VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI

Ne'matova Bonura Umid qizi

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada xalqaro loyihalarni boshqarish jarayonida raqamli integratsiya yetukligi modelini ishlab chiqish hamda uning samaradorligini baholash metodologiyasi taklif etiladi. Tadqiqot global loyiha muhitida raqamli platformalar, bulutli texnologiyalar va ma'lumotlar almashinuvi tizimlarining o'zaro integratsiyalashuv darajasi loyiha natijalariga qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlashga qaratilgan. Nazariy asos sifatida loyiha boshqaruvi standartlari, xususan, Project Management Institute metodologiyasi hamda International Project Management Association kompetensiya modeli tahlil qilinadi.

Tadqiqotda tizimli yondashuv, ko'p mezonli baholash, ekspert so'rovlari va regressiya tahlili usullaridan foydalaniladi. Raqamli integratsiya yetukligi besh bosqichli model asosida aniqlanib, texnologik infratuzilma, ma'lumotlar interoperabelligi, kibernetik xavfsizlik, boshqaruv shaffofligi hamda manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlik ko'rsatkichlari orqali o'lchanadi. Samaradorlikni baholash metodologiyasi loyiha muddati, xarajat samaradorligi, risklarni kamaytirish darajasi va innovatsion natijalar bilan bog'liq integral indeksni shakllantirishni nazarda tutadi.

Natijada taklif etilgan model xalqaro loyihalarda raqamli transformatsiya darajasini aniqlash, boshqaruv qarorlarini optimallashtirish hamda barqaror rivojlanish ko'rsatkichlarini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqot global loyiha boshqaruvi tizimini takomillashtirish uchun metodologik asos yaratadi.

Kalit so'zlar: xalqaro loyiha boshqaruvi, raqamli integratsiya, yetuklik modeli, samaradorlikni baholash, raqamli transformatsiya, ko'p mezonli tahlil, loyiha risklarini boshqarish, integrallashgan boshqaruv indeksi.

Abstract. This article proposes a digital integration maturity model for international project management and introduces a methodology for evaluating its effectiveness. The study aims to determine how the level of integration among digital platforms, cloud technologies, and data exchange systems influences project outcomes in a global project environment. The theoretical framework is based on project management standards, particularly the methodology of the Project Management Institute and the competency model of the International Project Management Association.

The research applies a systems approach, multi-criteria evaluation, expert surveys, and regression analysis. Digital integration maturity is assessed through a five-level model measured by indicators of technological infrastructure, data interoperability, cybersecurity, governance transparency, and stakeholder collaboration. The effectiveness evaluation methodology involves the development of an integral index incorporating project duration, cost efficiency, risk reduction level, and innovation outcomes.

The proposed model enables the assessment of digital transformation levels in international projects, optimization of managerial decision-making, and enhancement of sustainable development indicators. The study provides a methodological foundation for improving the global project management system.

Key words: international project management, digital integration, maturity model, performance evaluation, digital transformation, multi-criteria analysis, project risk management, integrated management index.

Аннотация. В статье предлагается модель зрелости цифровой интеграции в процессе управления международными проектами и методология оценки её эффективности. Исследование направлено на определение влияния уровня интеграции цифровых платформ, облачных технологий и систем обмена данными на результаты проектов в глобальной среде. В качестве теоретической основы анализируются стандарты управления проектами, включая методологию Project Management Institute и модель компетенций International Project Management Association.

В исследовании применяются системный подход, методы многокритериальной оценки, экспертные опросы и регрессионный анализ. Зрелость цифровой интеграции определяется на основе пятиуровневой модели и измеряется показателями технологической инфраструктуры, интероперабельности данных, кибербезопасности, прозрачности управления и взаимодействия заинтересованных сторон. Методология оценки эффективности предусматривает формирование интегрального индекса, учитывающего сроки реализации проекта, эффективность затрат, уровень снижения рисков и инновационные результаты.

Предложенная модель способствует определению уровня цифровой трансформации международных проектов, оптимизации управленческих решений и повышению показателей устойчивого развития. Исследование формирует методологическую основу совершенствования глобальной системы управления проектами.

Ключевые слова: международное управление проектами, цифровая интеграция, модель зрелости, оценка эффективности, цифровая трансформация, многокритериальный анализ, управление проектными рисками, интегральный индекс управления.

KIRISH

Globalashuv sharoitida xalqaro loyihalarni boshqarish jarayoni murakkablashib, ko'plab manfaatdor tomonlar, turli yurisdiksiyalar va madaniy muhitlar o'rtasida muvofiqlashtirilgan hamkorlikni talab etmoqda. Raqamli texnologiyalar, ayniqsa bulutli platformalar, katta hajmdagi ma'lumotlar (big data) tahlili hamda sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv vositalari loyiha jarayonlarini tezkor va shaffof amalga oshirish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, raqamli vositalarning fragmentar joriy etilishi hamda tizimli integratsiyaning yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi sababli kutilgan natijalarga to'liq erishilmayotgani kuzatilmoqda. Mazkur holat xalqaro loyiha boshqaruvida raqamli integratsiya darajasini aniqlash va uni ilmiy asosda baholash zaruratini yuzaga keltiradi.

Xalqaro amaliyotda loyiha boshqaruvi tamoyillari Project Management Institute tomonidan ishlab chiqilgan PMBOK standartlari hamda International Project Management Association kompetensiya modeli orqali tizimlashtirilgan. Biroq ushbu yondashuvlarda raqamli integratsiya yetukligini kompleks baholash mexanizmi yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Natijada loyihalarning vaqt, xarajat va sifat ko'rsatkichlariga erishish darajasi ko'pincha raqamli infratuzilma hamda ma'lumotlar almashinuvi samaradorligiga bevosita bog'liq bo'lib qolmoqda.

Tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, xalqaro loyihalarda raqamli integratsiya jarayonlarini tizimli tahlil qilish va ularning samaradorlikka ta'sirini empirik asosda aniqlash muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Ushbu maqola raqamli integratsiya yetukligi modelini ishlab chiqish hamda samaradorlikni baholashning ko'p mezonli metodologiyasini taklif etish orqali mavjud ilmiy bo'shliqni to'ldirishni maqsad qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro loyiha boshqaruvida raqamli integratsiya va uning samaradorlikka ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar so'nggi o'n yillikda sezilarli darajada rivojlandi. Xorijiy adabiyotlarda Project Management Institute (PMI, 2021) hamda International Project Management Association (IPMA, 2015) tomonidan ishlab chiqilgan standartlar va kompetensiya modellari loyiha boshqaruvi jarayonlarini tizimli yondashuv asosida o'rganish imkonini beradi. Kerzner (2022) loyihalarni boshqarish tizimlari va metodologiyalarini tahlil qilgan bo'lsa, Too va Weaver (2014) boshqaruv hamda nazorat mexanizmlarining konseptual asoslarini yoritadi. Shu bilan birga, Vial (2019), Bharadwaj va boshq. (2013), Matt va boshq. (2015), shuningdek, Westerman va boshq. (2014) raqamli transformatsiya strategiyalari hamda raqamli texnologiyalarni loyihalarda joriy etishning samaradorlikka ta'siri masalalarini tadqiq etgan.

Mahalliy tadqiqotlar esa, asosan, raqamli transformatsiya va loyiha boshqaruvi bilan bog'liq umumiy yondashuvlar, metodologik tavsiyalar hamda hududiy tajribalarni tahlil qilishga qaratilgan. Shu bilan birga, raqamli integratsiyaning kompleks va ko'p o'lchamli baholash modelini ishlab chiqish bo'yicha ilmiy asoslangan metodologiya yetarli darajada shakllantirilmagan. Bu esa xalqaro loyihalarda raqamli transformatsiya jarayonini tizimli boshqarish va samaradorlikni aniq kvantitativ ko'rsatkichlar orqali o'lchashda amaliy bo'shliqni yuzaga keltirmoqda.

Shu nuqtai nazardan, mazkur maqolada taklif etilgan raqamli integratsiya yetukligi modeli hamda samaradorlikni baholash metodologiyasi ilmiy jihatdan dolzarb va innovatsion yondashuv sifatida namoyon bo'ladi. U ilgari amalga oshirilgan tadqiqotlarga tayanadi, biroq quyidagi jihatlari bilan farqlanadi: birinchidan, besh o'lchamli model asosida raqamli integratsiya yetukligi tizimli va ko'p mezonli tarzda baholanadi; ikkinchidan, loyiha samaradorligi bilan o'zaro bog'liqlik regressiya va korrelyatsion tahlil usullari yordamida empirik asosda

aniqlanadi; uchinchidan, taklif etilgan metodologiya nafaqat global miqyosdagi, balki turli sohalaridagi loyihalarga ham tatbiq etish imkonini beradi.

Shu tariqa, maqola mavzu bo'yicha mavjud ilmiy bo'shliqni to'ldirish bilan birga, amaliy jihatdan ham xalqaro loyiha boshqaruvini raqamli transformatsiya sharoitida takomillashtirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot xalqaro loyihalarni boshqarishda raqamli integratsiya yetukligi (RIY) darajasi hamda loyiha samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga qaratilgan aralash (mixed-methods) tadqiqot dizayni asosida amalga oshirildi. Metodologik yondashuv deduktiv mantiqqa tayangan holda nazariy modelni shakllantirish, uni empirik ma'lumotlar orqali verifikatsiya qilish hamda statistik jihatdan sinovdan o'tkazishni nazarda tutadi.

1. Tadqiqot dizayni va tanlanma

Tadqiqot obyekti sifatida 2020-2024-yillarda amalga oshirilgan 48 ta xalqaro loyiha tanlab olindi. Tanlanma stratifikatsiyalangan usul asosida shakllantirilib, infratuzilma, axborot texnologiyalari, energetika hamda ijtimoiy rivojlanish sohalarini qamrab oldi. Respondentlar tarkibiga loyiha menejerlari, raqamli transformatsiya bo'yicha mutaxassislar hamda manfaatdor tomonlar vakillari kiritildi ($n = 126$).

2. O'lchov modeli va ko'rsatkichlar

Raqamli integratsiya yetukligi besh o'lchamli konseptual model asosida baholandi:

- texnologik infratuzilma;
- ma'lumotlar interoperabelligi;
- boshqaruv shaffofligi;
- kiberxavfsizlik tizimi;
- raqamli hamkorlik darajasi.

Har bir o'lcham 5 ballik Likert shkalasi asosida jami 27 ta indikator orqali o'lchandi. Vazn koeffitsiyentlari Analitik Ierarxiya Jarayoni (AHP) usuli yordamida aniqlanib, integral Raqamli Integratsiya Yetukligi Indeksi (RIYI) hisoblab chiqildi.

Loyiha samaradorligi esa vaqt og'ishi (Schedule Variance), xarajat og'ishi (Cost Variance), risklarni kamaytirish koeffitsiyenti hamda manfaatdor tomonlar qoniqish indeksi orqali baholandi. Mazkur ko'rsatkichlar Project Management Institute metodologik tavsiyalariga muvofiq tanlandi.

3. Ma'lumotlarni tahlil qilish usullari

Ma'lumotlar SPSS dasturi va strukturaviy tenglamalar modellash (SEM) usullari orqali tahlil qilindi. Avvalo, o'lchov vositalarining ishonchligi Cronbach's alpha koeffitsiyenti ($\alpha = 0,87$) yordamida tekshirildi. Keyinchalik Pearson korrelyatsiya tahlili hamda ko'p omilli regressiya modeli qo'llanildi. Modelning adekvatligi R^2 , F-statistika va p-qiyamatlar asosida baholandi.

4. Ilmiy ishonchlik va cheklovlar

Validlikni ta'minlash maqsadida ekspert baholari hamda hujjatli tahlil natijalari o'zaro solishtirildi (triangulyatsiya usuli). Tadqiqotning asosiy cheklovi tanlanmaning ma'lum hududiy loyihalar bilan chegaralanganligidir. Shunga qaramay, taklif etilgan metodologiya xalqaro loyiha boshqaruvida raqamli integratsiya darajasini tizimli va kvantitativ baholash imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqotda xalqaro loyihalarni boshqarishda raqamli integratsiya yetukligi (RIY) darajasi hamda loyiha samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlik kompleks metodologiya asosida tahlil qilindi. Empirik baza sifatida turli sohalaridagi (infratuzilma, axborot texnologiyalari, energetika va ijtimoiy loyihalar) 48 ta xalqaro loyiha ma'lumotlari o'rganildi. Tanlanma stratifikatsiyalangan usul asosida shakllantirilib, har bir loyiha bo'yicha 27 ta ko'rsatkich yig'ildi.

1. Raqamli integratsiya yetukligi modeli

Raqamli integratsiya yetukligi (RIY) besh o'lcham asosida baholandi:

1. Texnologik infratuzilma darajasi;
2. Ma'lumotlar interoperabelligi;
3. Raqamli boshqaruv shaffofligi;
4. Kiberxavfsizlik tizimi;
5. Manfaatdor tomonlar o'rtasidagi raqamli hamkorlik darajasi.

Har bir o'lcham 0 dan 5 gacha bo'lgan Likert shkalasi asosida ekspert bahosi orqali aniqlanib, integral Raqamli Integratsiya Yetukligi Indeksi (RIYI) quyidagi umumlashtirilgan formula asosida hisoblandi:

$$RIYI = \sum_{i=1}^n w_i x_i$$

bu yerda:

w_i - i-o'lchamning vazn koeffitsiyenti;

x_i - i-o'lcham bo'yicha baho (ball).

Vazn koeffitsiyentlari Analitik lerarxiya Jarayoni (AHP) usuli asosida aniqlangan.

1-jadval. Raqamli integratsiya o'lchamlari va vazn koeffitsiyentlari

O'lcham	Vazn (w)	O'rtacha ball	Ulush (%)
Texnologik infratuzilma	0.24	3.8	22.5
Interoperabellik	0.21	3.5	20.1
Shaffoflik	0.18	3.9	18.4
Kiberxavfsizlik	0.20	3.6	19.7
Raqamli hamkorlik	0.17	3.7	19.3

Natijalar shuni ko'rsatdiki, texnologik infratuzilma eng yuqori vaznga ega bo'lib, loyiha samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

2. Samaradorlik ko'rsatkichlari tahlili

Samaradorlik to'rt asosiy mezon asosida baholandi: vaqt og'ish darajasi (SV), xarajat og'ishi (CV), risklarni kamaytirish koeffitsiyenti (RKI) va manfaatdor tomonlar qoniqish indeksi (MQI).

2-jadval. RIYI va samaradorlik ko'rsatkichlari o'rtasidagi korrelyatsiya

Ko'rsatkich	Pearson r	p-qiyamat
SV	-0.62	0.001
CV	-0.58	0.003
RKI	0.71	0.000
MQI	0.69	0.000

Manfiy korrelyatsiya koeffitsiyenti vaqt va xarajat og'ishlarining kamayishini anglatadi. Eng kuchli ijobiy bog'liqlik risklarni kamaytirish koeffitsiyenti bilan kuzatildi ($r = 0,71$), bu raqamli integratsiya darajasi oshgani sari risklarni boshqarish samaradorligi ortishini ko'rsatadi.

3. Regressiya modeli

Ko'p omilli regressiya tahlili natijalariga ko'ra, Raqamli Integratsiya Yetukligi Indeksi (RIYI) loyiha umumiy samaradorligining 54 foiz dispersiyasini izohladi ($R^2 = 0,54$). Model statistik jihatdan ahamiyatli deb topildi ($F = 18,6$; $p < 0,01$), bu esa o'zgaruvchilar o'rtasidagi bog'liqlikning ishonchli ekanligini tasdiqlaydi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli integratsiya yetukligi yuqori darajada bo'lgan loyihalarda muddat va xarajat intizomi yaxshilanadi, risklar kamayadi hamda manfaatdor tomonlar ishonchi ortadi. Mazkur natijalar raqamli integratsiyani xalqaro loyiha boshqaruvida muhim strategik omil sifatida ko'rib chiqish zarurligini asoslaydi.

Xalqaro loyihalarni boshqarish amaliyotida so'nggi yillarda raqamli texnologiyalar keng joriy etilayotgan bo'lsa-da, ularning integratsiyalashgan holda qo'llanilishi yetarli darajada tizimli yondashuvga ega emas. Ko'plab loyihalarda raqamli vositalar alohida funksional bosqichlarda qo'llanadi, biroq ular o'rtasida ma'lumotlar uzluksizligi va real vaqt rejimidagi sinxronlashuv to'liq ta'minlanmaydi. Natijada boshqaruv qarorlari fragmentar axborotga asoslanadi, bu esa loyiha samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Amaldagi xalqaro standartlar, jumladan Project Management Institute tomonidan ishlab chiqilgan metodologik yondashuvlar hamda International Project Management Association kompetensiya tizimi loyiha boshqaruvining jarayon va kompetensiya jihatlarini batafsil yoritadi. Biroq ular raqamli integratsiya darajasini aniq o'lchash, uning yetuklik bosqichlarini belgilash hamda samaradorlik bilan o'zaro bog'liqligini kvantitativ baholash bo'yicha universal metodik mexanizmni to'liq taklif etmaydi. Shu sababli tashkilotlar raqamli transformatsiya jarayonini amalga oshirishda ko'pincha intuitiv yoki qisqa muddatli strategiyalarga tayanmoqda.

Muammoning yana bir jihati shundaki, xalqaro loyihalarda turli mamlakatlarning texnologik infratuzilma darajasi, normativ-huquqiy muhiti hamda kiberxavfsizlik talablari o'zaro farq qiladi. Bu esa yagona raqamli platformalarni joriy etishda muvofiqlashtirish jarayonini murakkablashtiradi. Integratsiya yetukligi past bo'lgan sharoitda ma'lumotlarning takrorlanishi, kommunikatsiya uzilishlari hamda risklarni prognozlashdagi noaniqliklar kuchayishi ehtimoli ortadi.

Shu munosabat bilan xalqaro loyihalarni boshqarishda raqamli integratsiya yetukligi modelini ishlab chiqish, uning o'lchov mezonlarini aniqlash hamda loyiha samaradorligi bilan o'zaro bog'liqligini ilmiy asosda tadqiq etish dolzarb ilmiy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari xalqaro loyihalarni boshqarishda raqamli integratsiya yetukligi loyiha samaradorligini belgilovchi strategik omil ekanligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Taklif etilgan besh o'lchamli yetuklik modeli (texnologik infratuzilma, interoperabellik, boshqaruv shaffofligi, kiberxavfsizlik va raqamli hamkorlik) loyihalarning kompleks tahlilini amalga oshirish hamda raqamli transformatsiya jarayonini bosqichma-bosqich boshqarish imkonini yaratadi. Empirik natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamli integratsiya indeksi oshgani sari vaqt va xarajat og'ishlari kamayadi, risklarni boshqarish samaradorligi hamda manfaatdor tomonlar ishonchi ortadi.

Tahlillar tasdiqlaydiki, raqamli integratsiya fragmentar emas, balki tizimli va strategik yondashuv asosida joriy etilgandagina barqaror natijalar beradi. Xususan, loyiha boshqaruvi standartlarida belgilangan jarayonlarni raqamli platformalar bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, Project Management Institute metodologik tamoyillarini raqamli boshqaruv vositalari bilan integratsiyalash hamda International Project Management Association kompetensiya modeli doirasida raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish xalqaro loyihalarning natijadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Amaliy jihatdan, taklif etilgan metodologiya tashkilotlarga o'z raqamli integratsiya darajasini aniqlash, zaif jihatlarni identifikatsiya qilish hamda resurslarni maqsadli taqsimlash imkonini beradi. Nazariy jihatdan esa tadqiqot loyiha boshqaruvida raqamli yetuklikni baholash bo'yicha kompleks ilmiy asos yaratadi. Kelgusida tadqiqotni kengroq tanlanma asosida chuqurlashtirish va sohaviy kesimda differensial modellashirish orqali metodologiyani yanada takomillashtirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Project Management Institute. (2021). A guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide) (7th ed.). Project Management Institute.
2. International Project Management Association. (2015). Individual competence baseline for project, programme & portfolio management (ICB4). International Project Management Association.
3. Kerzner H. (2022). Project management: A systems approach to planning, scheduling, and controlling (13th ed.). John Wiley & Sons.
4. Too E.G. & Weaver P. (2014). The management of project management: A conceptual framework for governance. International Journal of Project Management, 32(8), 1382-1394. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2013.07.006>
5. Vial G. (2019). Understanding digital transformation: A review and research agenda. Journal of Strategic Information Systems, 28(2), 118-144. <https://doi.org/10.1016/j.jsis.2019.01.003>
6. Bharadwaj A., El Sawy O.A., Pavlou P.A. & Venkatraman, N. (2013). Digital business strategy: Toward a next generation of insights. MIS Quarterly, 37(2), 471-482. <https://doi.org/10.25300/MISQ/2013/37.2.3>
7. Matt C., Hess T. & Benlian A. (2015). Digital transformation strategies. Business & Information Systems Engineering, 57(5), 339-343. <https://doi.org/10.1007/s12599-015-0401-5>
8. Schwalbe K. (2021). Information technology project management (9th ed.). Cengage Learning.
9. Westerman G., Bonnet D. & McAfee A. (2014). Leading digital: Turning technology into business transformation. Harvard Business Review Press.
10. Pinto J.K. (2020). Project management: Achieving competitive advantage (5th ed.). Pearson Education.
11. Serrador P. & Pinto J.K. (2015). Does Agile work? A quantitative analysis of agile project success. International Journal of Project Management, 33(5), 1040-1051. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2015.01.006>
12. OECD. (2020). The digital transformation of public governance. Organisation for Economic Co-operation and Development.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>